

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Číslo 404

Květen 1990

MASARYKOVSKÉ JUBILEUM UPROSTŘED UDÁLOSTÍ SOUČASNOSTI

František Svejkský

Letošní výročí, 140 let od narození presidenta Tomáše G. Masaryka, se náhle octlo v mimořádných historických souvislostech, které způsobily, že jakékoliv jubilejní úvahy se počaly pohybovat novým směrem. Minulé a přítomné se začalo intenzivně prostupovat, zápas o podmínky života a o existenci státu se dostával do popředí pro jejich spřízněnost se současným děním — vztah k Masarykovu odkazu dostával osobitě zabarvenou podobu. Jeho někdejší filosofický i praktický podíl na proměnách života vlastní země a politické mapy Evropy, především ovšem jejího středu, nemohl zůstat nedotčen prožíváním a formováním současnosti, té současnosti, kdy se začaly otřásat a hroutit systémy i vlády, které nedávno ještě sebejistě vnucovaly většinu svá rozhodnutí z pozic síly, anebo si vynucovaly mechanický souhlas. Ale pod povrchem této uměle ztišené hladiny existovaly už dávno známé síly, které zrodily kritiku i odpor nikoli skrytými projevy, ale dialogem “bezmocných s mocnými”. Byly to, jak všichni víme, síly živěné stejně tradicí, opřené o někdejší ideály Čs. republiky jako současností, stejně vztahem k osobitosti vlastních národů, jako vztahem k obecným principům lidskosti a snahám lidstva, přesahujícím hranice národních a státních celků. Nad hrozbu vězeňských cel, obušků i hlavní tanků, nad útrapy fyzické i duchovní, se s těmito silami prodíraly na světlo opět ty nezákladnější hodnoty, kterými se měří život jednotlivců i řád lidského soužití, — hodnoty, pro které už dávno existují pojmy, utvořené historickým vývojem myšlenkovým, společenským i politickým. Jsou to ty nikdy neopotřebované pojmy svobody, lidských práv a demokracie, jako podstaty života a bytí.

Právě podél těchto cest se setkala současné snažení i s dědictvím staršího odkazu, který nabyl výrazné podoby a podstatného rozpracování v díle Masarykově. Říkáme-li to takto, nemyslíme, že tam je promyšleno a vyčerpáno všechno potřebné — to nelze žádat od jednotlivce. Ale ne každému bylo a je dáno právě jako Masarykovi, aby obsáhl s citlivostí a porozuměním podstatné hloubky problémů a potřeb, a aby v nich zahrnul nejen to, co se obracelo k aktuálním situacím jeho doby, nýbrž aby se zároveň dobral i té obecné platné podstaty, která přesahuje jeho historickou epochu, takže se mění v odkaz a výzvu; ve výzvu, která neznámá jen opakovat, nýbrž navazovat a rozpracovávat v nových podmínkách, které přináší čas.

Masarykovým charakteristickým rysem byla snaha obhádnout různé stránky života a činnosti lidí, a to v co

největší možné šíři. Přitom mnohdy stačil spíše napovědět než řešit hned všechno to, čeho bylo zapotřebí. Ale zároveň tu byla i druhá charakteristická snaha: uvádět zásady a ideály v praxi, formulovat je se zřetelem k potřebám společenským, kulturním a politickým. Tím reprezentuje typ toho intelektuála, který se objevil jako naléhavě potřebný i dnes. Intelektuála, který se nevzdaluje podílu na dění samém, tedy typ, po kterém už dávno naléhavě volal starověký filosof Platon. Masarykem vysoce oceňovaný, když viděl ideál ve vládcích — vzdělcích. Zároveň ovšem vysouval Masaryk dopředu i roli “drobné práce”, na níž spočívá úspěch cesty za velikými cíli. A obraťme ihned naši pozornost k nedávnému vývoji, abychom zjišťovali, jak se právě tam prostupovala role intelektuálů s funkcí drobné práce, o které se zmínil Václav Havel ve své závažné stati “Moc bezmocných”. Připomínal to právě v souvislosti s odkazem na Masaryka: “Masaryk ...založil program na myšlenku drobné práce, t.j. poctivé a odpovědné práce v rámci existujícího uspořádání..., směřujícího k povznesení národní tvořivosti a národního sebevědomí” — a Havel navazuje: “Disidentství není alternativou masarykovské masarykovské koncepce “drobné práce”, ale mnohdy naopak jejím jediným možným výsledkem.” — A hledáme-li ještě dále souvislosti už nikoli jen myšlenkové, ale i ty, které se týkají přímo praxe, pak nezapomeňme ani na pojetí vlastního aktu odporu, revoluce, příznačně dnes nazývané pro její celkový ráz “něžnou”, “sametovou”. Chtěla být prosta fyzického násilí při prvním uskutečňování — chtěla spočívat na váze lidskosti a na argumentu myšlenky, pravdy. Jak příznačně to souzní s východiský Masarykova přístupu: “Tedy bránit se — avšak železo teprve tehdy, když už není žádné zbraně neželezné”. (Naše nynější krize.)

Tady ovšem už tušíme, že obdoby mezi někdejšími ideami, reprezentovanými úsilím Masarykovým a jeho spolupracovníků — a mezi nedávnými počátky procesu, v kterém se rodí nová demokracie v současném Československu, jsou souběžné jak proto, že se rodí ze shodného pojetí ideálů lidské svobody a práva uskutečňovat je na půdě státu, tak proto, že ti, kdo se podílejí na současném vývoji, tuto přímou souvislost oživovali: jde o vědomé souvislosti, o vědomé navazování na minulé úsilí utvářet demokratický stát jako základ života našich národů, a v tom i na odkaz toho, kdo jeden z takových programů výrazně formuloval — T. G. Masaryk. Ovšem, právě z odstavu času a po podstatných proměnách, které přinesl vývoj od rozbití První Republiky po současnou dobu, je stále zřetelnější, že navazování na odkaz si žádá nikoli pouhé uchovávání minulých forem, nýbrž znamená spíše úkol je dotvářet, jako dědictví, které zavazuje k pokračování.

VESTNIK

May 1990

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)

Subscription \$5.00 - Outside U.S.A. \$6.00

Editor - O. Kovar

Office: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telephone: 656-1117

VĚSTNÍK

Květen 1990

Orgán Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)

Předplatné \$5.00 - Mimo USA \$6.00

Redaktorka - O. Kovářová

Úřadovna: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telefon: 656-1117

Je vskutku možné pozorovat celou škálu projevů, které svědčí o tomto vztahu k Masarykovu odkazu a k práci těch, kdo spolupracovali v jeho intencích. Na jedné straně to vyjadřují projevy vztahu spontánního, kterému se dostalo charakteristické podoby v manifestacích, v průvodech. Kdo z nás by nepostřehl, kolikrát se mezi jiným vynořovaly jeho jméno, jeho fotografie, nebo jeho heslo nad hlavami tisíců, ba staniců, kteří včleňovali své hlasy do revoluce myšlenek o právu a pravdě. Těm mladým studentům, a ovšem i všem dalším, nikdo tenkrát nevnucoval standardy pečlivě připravené. Z jejich improvizovanosti jsme mohli pozorovat, že byly projevem spontánnosti, přímého vztahu k těm, které připomínaly z minulosti spolu s těmi současnými.

Hledíce na portréty Masaryka, říkali jsme si: "náhoda?", "proč právě on?" — a nemohli jsme zároveň nemyslet i na to, kolik z těch mladých mělo reálnou možnost dovědět se více podstatného o něm, nebo o řadě dalších, jejichž památka i dílo byly donedávna odstraňovány censurou nebo deformovány oficiální interpretací. Pro mnohé byl Masaryk dnes především symbolem hodnot spíše tušených než hlouběji poznanych, symbolem ideálů lidské a státní suverenity a společenského soužití. Ale byl také symbolem odvahy vystoupit na jevišti dění doma nebo ve světě. — Není pochyb, že tyto generace budou se přibližovat k Masarykovi a vůbec ke všem složkám moderní i starší historie československých zemí svou vlastní zažitou zkušeností, v níž si sami uvědomovali, jak blízko k sobě mají problémy každodennosti, osobní existence — a základní otázky podmínek, jak přežívat ve státě a v dnešní struktuře světa vůbec.

Jestliže na jedné straně nás poutal rys určité spontánnosti, pak na druhé straně se před námi otevírá rozsáhlé pole zájmu o Masarykovo dílo, které právě v posledních desetiletích bylo aktivováno společně s jinými úseky ze zdrojů polemizujících s oficiálními stanovisky komunistického vládního režimu. Jejich půdou byla intenzivní podzemní činnost doma i práce ve svobodných podmínkách ciziny. Nejen teoretický zájem, ale právě i otázky praxe, tedy i plány budoucích podmínek ve světle svobody, řídily přístupy k současnému studiu osobnosti a díla TGM, ale zabíraly i dále, když šlo o jeho začlenění do širších souvislostí. Rozsah této studijní činnosti je velký a pestrý, počínaje články a symposii a konče rozsáhlými sborníky a monograficky zpracovávanými knihami. V této přehledné úvaze není možné být práv všem autorům a připomínat jednotlivá jména, tituly nebo události. Snad jen na jedno je třeba upozornit, že i při složitých cestách vzájemných kontaktů, právě tato práce se stala jednou z možností, kde se prostupovalo úsilí domova a exilu. Tato činnost nejlépe stvrzovala svazky Masaryka s dneškem a zároveň přitom

ukazovala na snahu nejen přejímat a opakovat modely, nýbrž hledat tam zkušenosti a podněty. Výstižně charakterisoval tento vztah jeden z předních mluvčích odporu L. Hejdránek jako "Oslovování dneška Masarykem."

Je nasnadě, že ve všem tom, čím nás v posledních desetiletích, letech, a nakonec v těch nedávných a nejdramatičtějších dnech, obklopile události, je mnoho z odpovědi na otázku, která se obvykle klade při jubileích: mnohé tam napovídá, čím je Masaryk živý dnes. A v mnohém z toho, o čem se psalo, polemisovalo a přemýšlelo, se zároveň napovídaly i úkoly, otázky, které potřebuje tento neutuchající zájem mít zodpověděny. Spíše než pokoušet se zodpovídat dále tu tradiční jubilejní otázku, chtěl bych v mezích této úvahy shrnout pokus o odpověď na jinou formulaci otázky: "co jsou zdroje" onoho přežívání, vyznívání, neustálého apelu? Samozřejmě i o tom už se nutně uvažovalo, rozpracovávaly se dílčí odpovědi i pokusy shrnující. Masaryk sám ukazuje nám možnost, jak v podstatě prostě lze sevřít celé jeho usilování o podmínky člověka ve světě — základní to devisi celého úkolu, který si položil. Svorníkem všeho jsou ideje humanismu a demokracie. V nich stojí člověk jako individuum a zároveň jako centrum primárního respektu, ale je to člověk, který je zároveň vřazován do systému vztahů k jiným, ke společnosti, k světu jako celku — a k Bohu.

Pravda, je možné připomínat si, jak dávno už se tyto pojmy vynořovaly v myšlení i v reálném úsilí o ztvárnění společenských řádů. Často se s nimi operovalo i v jejich vzájemném sepětí, přičemž byly rozmanitě vykládány — i zneužívány. Právě vším tím se Masaryk usiloval odpovědně probrat a promyslet, aby našel pro sebe i pro svá další poslání bezpečný základ. Pohyboval se, jako obvykle po dvou cestách: spekulace, ale zároveň i zájem o konkrétní životní situace, dosvědčované historií — a to především — současností. Zkušenosti získané z obou těchto zdrojů nechtěl zužitkovávat toliko se zřetelem k potřebám okamžiku, ale hledal — za pomoci filosofie i víry — jejich nadčasovou složku, jejich obecnou podstatu, která vyplývá ze samotné podstaty řádů života a světa.

Třebaže obě stránky spjaté s jeho zájmem o lidský život a jeho společenské podmínky tvořily jednotu — (někdy označovanou jako demokratický humanismus), počal se zpočátku nejvíce obírat těmito problémy z hlediska individua, z hlediska člověka jako osobnosti. Přistupuje k němu ideální lidství. Jádro osobnosti vidí ve dvou složkách: 1. v tom, co nazýváme světovým názorem, t.j. určitým pojetím, chápáním světa a života; 2. ve způsobu, jak člověk utváří svůj život ve vztahu k sobě samému i k jiným. Tak vstupuje do Masarykova pojetí člověka problém morálky. Jedince tu chápe jako plně se projevujícího, aktivního, tvořivého. V

jeho jazyce uplatňovaném v Hovorech s K. Čapkem to vyjádřil takto: "Já vždycky chtěl, aby každý byl sám sobě páнем. To platí politicky, sociálně i mravně. Být si páнем: to zahrnuje svobodu i kázeň." Je-li tu vysunut podíl jedince na vytváření sebe samého a zároveň na spoluvytváření svého okolí, pak stejně tak očekává Masaryk od něj respektování podmínek soužití v lidském společenství. Ba, právě v nich vidí možnost rozvinout tvůrčí iniciativu, zájmy a nadání.

Své hlavní poslání spatřoval Masaryk v úkolu přenést tyto ideje a ideály především do současného života. Zdá se mu to být tím naléhavější, protože v současném životě společnosti nachází hluboké rozpory s ideály humanitními. Jeho raný zájem o tyto otázky ho přivedl k studiu sebevražednosti. Její růst připisuje "krisi" člověka v současné společnosti, projevující se ztrátou jistot duchovních, včetně náboženských. Novodobé řešení viděl v potřebě přetvářet člověka k lepším, t.j. humánnějším stupňům. V tom už je přímý ukazatel, mířící do veřejného života, který poutá Masarykův zájem stále více a který vysouvá do popředí roli morálních principů. Pokud jde o morálku, uvědomuje si potřebu posilovat jí nejen ze zdrojů rozumových, ale i náboženských. Naším cílem na tomto místě není rozvíjet úvahu o Masarykovu osobním pojetí víry a náboženství, připomínat polaritu protestantismu a katolicismu, otázek víry založené na zjevení a filosofii, atd., — nýbrž chceme tu připomenout to základní, že Masaryk nepřestával po celý život zdůrazňovat roli víry pro člověka a spolu s tím i víru v Boha.

Druhou silou, která člověka formuje, a v Masarykových ideálech tvoří závažnou složku, je vzdělávací, počínaje základním vzděláním školským a konče stálým sebevzděláváním odborným i zájmem o umění. Sám oceňuje umění jako jednu z cest, jak člověk poznává svět, a obrací pozornost především k literatuře. Zdůrazňoval roli umění se zřetelem k pravdě a morálce. Právě úsilí o pravdu ve vědě a odpovědnost vědce ke společnosti demonstroval např. ve své účasti na sporech o pravost literárních textů, známých pod jménem Rukopisy.

Jeho postoj k otázce kultivování člověka, a s tím role kultury ve společnosti, je odpovědí všem, kdo v kulturním dění vidí jen něco okrajového, nepolitického. On právě naopak ve všestranně rozvinutých duchovních kvalitách nachází předpoklady pro práci veřejnou a přímo politickou. Mluví-li o politicích, např. konkrétně o parlamentu, pak výslovně očekává "parlament vzdělaných poslanců" v souladu se svým pojetím vztahu kultury a humanity.

Od roku 1882, kdy byl povolán na českou větev pražské university, do jeho horizontu vstoupil plně zřetel společenský v reálné podobě národa českého, moravského, slovenského, a s tím i možnost působit veřejně s rozsáhlým zázemím veřejného života. Formace, která těmto cílům kulturním, společenským nebo politickým odpovídá, je demokracie. Natrvalo zůstane Masarykovi přístup k politice poznamenán těmito východiský v zájmu o lidské individuum, východiský v duchovních vědách, v humanistických ideálech. Svoboda bude vždy živena zřetelem k míře možností rozvíjet schopnosti a aktivitu jednotlivce. Rovnost bude vždycky znamenat právo každého uplatnit se osobními kvalitami, ovšem za plného porozumění, sympatie k druhým, ve smyslu pravého bratrství.

To jsou stupně, po kterých se přibližoval k širším politickým koncepcím národů a států, a dospíval k víře v budoucí harmonii mezinárodních vztahů na demokratických

základech. Proto, jak známo, v mnohém hledal poučení v typu americké demokracie, ale zároveň zastával i respekt k individuálním rysům národních celků a k jejich historickým tradicím.

Samozřejmě, že v tomto široce rozevřeném obzoru ideálů, z něhož těžil pro utváření Československa v prvních jeho fázích, jeho role ve státě otevírala nejen možnosti proměňovat ideály ve skutečnost, nýbrž otvírala názory a činy různým kritikám, jak ani jinak není možné v práci tak vysoce exponované. Masaryk sám si toho byl přirozeně vědom, a jak to formuloval jednou V. Černý: zároveň s tím, jak otevíral cestu svobodě myšlení a jednání, otvíral i cestu svobodě kritiky. Jeho koncepce i řešení byly přirozeně — jako ostatně koncepce a názory každé druhé osobnosti, na niž leží váha činů a rozhodování — založeny z velké části na osobních interpretacích a závěrech. Víme, že se snažil dopracovávat se k nim intensivním a široce fundovaným studiem. To také respektovali a nadále respektují ti kritikové, kterým přísluší se s Masarykem vyrovnávat. (Mám tu ovšem na mysli kritiky hodné toho jména, nikoli projevy vulgárního, nevědeckého rázu.) Pro ně přístup k Masarykovým stanoviskům byl řízen stejně odpovědnou snahou pochopit, jako úsilím tvořivě, t.j. analyticky a kriticky reagovat. To je, po čem volal F. X. Šalda, sám Masarykův žák, když zdůrazňoval tvořivou roli plurality názorů a konfrontaci možných řešení. Tuto roli sehrávala i polemika J. Pekaře v odkazu k jiným tradicím a pojetím smyslu českých dějin. Zanedlouho se ve stopkách těchto snah ohlašovali i další, mezi nimi i V. Černý a J. Patočka, kteří už přímo převáděli tyto tendence do souvislosti dnešního tvořivého zájmu o Masarykův odkaz, v tom i do programů hájených Chartou 77, nakonec i Občanským fórem.

J. Patočka, největší z českých filosofů 20. století, jehož zdravotní stav nedovolil přežít jeden z krutých výsledků pražské policie v roce 1977, nedlouho před svou smrtí řekl v přednášce o Masarykovi svým posluchačům: "S Masarykem jsem (sem) přišel proto, abych mladým lidem ukázal, že je tady obrovská věc, která se nás všech týká."

Zamýšlíme-li se nad dneškem prostřednictvím různých manifestací, publikací a projevů, především těch dnes nejrepresentativnějších projevů presidenta V. Havla, které se ozývají až ve zdejším kongresu, a připojíme-li k nim třeba — protože žijeme v Chicagu — i naději, že na pozvání University of Chicago přijede sem V. Havel, aby pokračoval po prezidentu E. Benešovi v další tradici zahájenou na této americké půdě T. G. Masarykem — pak vytušíme s Patočkou, že ta "obrovská věc" — ten Masarykův myšlenkový i osobní odkaz tu vskutku nadále souzní v myšlenkách, plánech, činech, doma i ve světě.

Prosíme oznamte včas změnu adresy

PANORAMA — Historické podání o Čechách a Slovácích ve Spojených státech amerických. 328 stránek 7"x10" v angličtině, \$8.00 včetně poštovného. — Czechoslovak National Council of America, 2137 S. Lombard Ave., Cicero, IL 60650-2081.

Schůze výkonného výboru Rady svobodného Československa

V sobotu dne 17. března 1990 se konala v Národní budově v New Yorku jarní schůze výkonného výboru Rady svobodného Československa za účasti třiceti členů a hostů z československých organizací v New Yorku.

Předseda výkonného výboru Mojmír Povolný a místopředseda dr. Martin Kvetko podali zprávu o návštěvě delegace Rady v Československu v první polovině ledna.

Zasedání se dále zabývalo návštěvou prezidenta Havla v Kanadě a ve Spojených státech. Výkonný výbor se usnesl prezidentu Havlovi blahopřát k úspěchu, s jakým v severní Americe reprezentoval nové, demokratické Československo, a poděkovat mu za pozornost, kterou věnoval naší krajanské obci. Zároveň však odmítl jeho přání, aby se Češi a Slováci v zahraničí organizovali v separátních českých a slovenských spolicích, které by se pak nějakým způsobem federovaly, s tím, že v zahraničí existují a budou nadále existovat společné československé organizace, které se osvědčily v minulosti v obhajobě česko-slovenské vzájemnosti a v práci pro Československou republiku jako společný stát Čechů a Slováků. Kopie dopisu prezidentu Havlovi je přiložena k této tiskové zprávě.

Dr. Bohumír Bunža podal zprávu o konferenci středoevropských křesťansko-demokratických hnutí v Budapešti, které se zúčastnil jako delegát československého křesťansko-demokratického hnutí v exilu. Na konferenci se sešel a spolupracoval s delegáty z Československa, zejména s delegáty ze Slovenska.

Milan Fabry referoval o návštěvách a jednáních zástupců Rady v Bílém domě, na Státním departmentu a u velvyslankyně Klímové.

Dr. Vladimír Kabeš informoval výkonný výbor o práci Czech and Slovak Civic Forum Foundation, arch. Jan Pokorný a Vojtěch Jeřábek o plánech Amerického fondu pro československé uprchlíky a dr. Mary Šimková o činnosti newyorského koordinačního výboru pro pomoc Československu.

O všech zprávách se rozvinula obšírná debata všech účastníků, která se zabývala vývojem v Československu, otázkami slovenského separatismu, Podkarpatskou Rusí a spoluprací našich organizací v zahraničí.

Po této rozpravě se výkonný výbor soustředil na otázku budoucnosti Rady. Po rozsáhlé debatě o třech alternativách — buď Radu rozpustit nebo ji převést do krajanských organizací nebo ji nadále zachovat jako samostatnou organizaci — bylo rozhodnuto všemi hlasy proti jednomu, aby Rada zůstala samostatnou organizací a přeorientovala se z boje proti komunismu na pomoc demokratickému Československu. Předseda výkonného výboru byl pověřen připravit návrh na příslušnou změnu stanov. Po tomto rozhodnutí byly ustaveny komise politická, hospodářská a kulturní, které budou pracovat na plánech této podpory.

Po změnách v Československu se také podstatně mění dosavadní informační a propagační práce Rady. Bylo rozhodnuto nahradit *Czechoslovak Newsletter* zprávami Rady svobodného Československa, které by vycházely česky nebo slovensky a anglicky. Rozprava o samostatném časopisu Rady zůstala neuzavřena vzhledem k potížím, se kterými se tento projekt setkal již několikrát v minulosti.

V závěru schůze byly předloženy návrhy na změnu ve složení předsednictva zastupitelstva a výkonného výboru ve smyslu usnesení z minulé schůze výkonného výboru, že v Radě bude ustaveno federální předsednictvo, ve kterém bude reflektováno federativní státoprávní uspořádání vztahů mezi Čechy a Slováky v Československé republice.

Výkonný výbor se nakonec rozloučil s hlubokým poděkováním za jeho velkou a obětavou práci v Radě se svým dlouholetým místopředsedou výkonného výboru dr. Martinem Kvetkem, který odchází do Československa, aby se ujal funkce předsedy Demokratické strany, do níž byl zvolen v lednu tohoto roku.

Dopis Rady svobodného Československa prezidentu V. Havlovi

Vážený pan
Václav Havel
Prezident Československé republiky
119 08 Praha-Hrad
Československo

Vážený pane prezidente!

Děkujeme Vám za Vaši návštěvu v Kanadě a ve Spojených státech. Těšíme se z úspěchu, s jakým jste v obou zemích reprezentoval nové, demokratické Československo, a blahopřejeme Vám k němu.

Velmi si vážíme poselství, které jste adresoval naší krajanské obci na universitě v Torontu. Jsme Vám vděční za uznání politické, kulturní a sociální práce, kterou Češi a Slováci v zahraničí vykonali od roku 1948 pro svobodu, demokracii a nezávislost Československé republiky.

Jak jste sám řekl, valná většina těchto exulantů se do své staré vlasti z různých důvodů nevrátí natrvalo. Ujišťujeme Vás ale, že se na ně budete moci spolehnout i v budoucnosti. Jejich organizace budou nadále pracovat, byť i na novém poli a na nových úkolech.

Zde však nesouhlasíme s Vaší výzvou, aby se Češi a Slováci v zahraničí sdružovali v separátních českých a slovenských organizacích a nad nimi pak vytvářeli nějaké organizace federativní. Připomínáme Vám, že i před druhou světovou válkou, ale zejména v našem exilu po roce 1948 v zahraničí existovaly a existují vedle českých a slovenských organizací organizace Československé, sdružující Slováky a Čechy v bratrské jednotě, kteří v nich bez ohledu na národní původ pracují pro naši společnou věc. Takřka všechny ústřední organizace v různých zemích jsou společné organizace Čechů a Slováků: Československá národní rada americká, Československé sdružení v Kanadě, Svaz československých spolků ve Švýcarsku, Menšinová rada české a slovenské větve v Rakousku, Ústředí československých demokratických organizací v Austrálii a na Novém Zélandě, nemluvě o Radě svobodného Československa.

Tyto organizace se po celou dobu exilu sdružovaly na základně československé státnosti a hájily československou jednotu proti všem separatistickým tlakům ze strany některých českých a slovenských organizací. Nepochybuje se, že vedle společných československých organizací budou nadále existovat separátní národní organizace. Je však nepředstavitelné, že by se dnes naše společné organizace rozdělily na organizace české a slovenské a pak se nějakým způsobem federovaly.

Přejeme si, aby se právě těmto společným organizacím dostalo z domova plného uznání a podpory. Tak jako ony stály za Československou republikou a po dlouhá léta její těžké zkoušky a našeho exilu, tak doufáme, že za nimi nyní bude stát svobodný a demokratický domov a jeho představitel.

Píšeme Vám tento list v přesvědčení, že takto organizování mohou Češi a Slováci nejlépe v zahraničí sloužit věci česko-slovenské vzájemnosti a jejich společnému státu.

V úctě Vám oddaní

Mojmír Povolný, předseda výkonného výboru

Milan Fabry, zastupující místopředseda výkonného výboru

HOVORY Z LÁN

Výběr z nedělních rozhovorů prezidenta Václava Havla vysílaných československým rozhlasem.

V budoucnosti se podle mého mínění musí prezidentský úřad nově vymezit. Prezident nemůže mít tak velké pravomoci, jako má dnes. Při tvorbě nové ústavy, až se vybalancuje vztah našich národů a národních republik, až bude nově definována federace, zastupitelské sbory, výkonná moc, pak bude i nově definován prezident. Nebude postavou zcela bezvýznamnou, protože s tím, jak naše národy budou nalézat politickou svébytnost v rámci společného státu a bude se přesouvat část centrálních pravomocí do národních republik, poroste význam prezidenta jako integrujícího činitele.

Já se ocitám v prazvláštní situaci. Převzal jsem prezidentský úřad v porevoluční době, kdy není přesně definován. Než se tak stane, jsem vybaven velkými pravomocemi, kterých nechci zneužívat. Musím zároveň myslet na to, jak celou kancelář předělat, protože ji chci předat budoucímu prezidentovi jako fungující živý organismus s dlouhodobější perspektivou.

Jako prezident mám rozsáhlé pravomoce, navíc, alespoň v této chvíli, i jakýsi značný osobní vliv. Já se snažil toho nevyužívat. Neustále jsem sám sebe hlídal. S odstupem několika měsíců poznávám, že bych věci více posloužil, kdybych se býval choval méně demokraticky a o něco více využil vlivu a pravomoci, které mám. Možná bychom už dávno měli název a znak republiky i četné další zákony. Není to ale tak, že bych si myslel, že já jsem jediný chytrý, který to umí dát dohromady, a že ostatní jsou pitomci. Dějiny prostě nelze kompletně předvídat. Nikdo nevěděl, co všechno bude, co vzejde a z čeho. Všichni jsme dělali určité chyby. Má chyba je dosti podivná, když si uvědomím, co tady říkám. Inu, učíme se.

Návštěva papeže je mimo jiné důležitá proto, že výbuch svobody, který prožíváme a který bude stále zřetelně poznamenáván blížícími se volbami a nevyhnutelným střetáváním partikulárních zájmů, tedy tím, co poukazuje k našim pozemským zájmům a starostem, že právě v této době přijíždí někdo, kdo na pár dní obrátí naši pozornost nahoru. K tomu, co je nad námi, k všeobecným zájmům, k odpovědnosti vyšší, která je zakotvena kdesi dál než v našem bezprostředním osobním zájmu. Návštěva je spojena se spoustou téměř symbolických prvků. Papež přijíždí na závěr radostného týdne, což je týden po velikonocích jedna z nejvýznamnějších chvil křesťanského kalendáře. Uvědomme

si jednu věc. Gigantické mítinky, kdy se rozhodovalo o osudu této revoluce, kdy všechno viselo na vlásku, vrcholily na Letné. Bylo to v den, kdy si mnoho československých katolíků připomínalo nedávné svatořečení Anežky české. Mnoho věřících si myslí, že dopadlo-li to dobře, tak to byl tak trochu zázrak sv. Anežky. Lidé od katedrály sv. Víta přecházeli na Letnou, kde bylo třičtvrtě miliónu lidí a na téže Letné bude první ze tří velkých vší sv. Otce. Jistě cítíte ty symbolické vazby. To bude tak trochu poděkování sv. Anežce a desítkám tisíc lidí, kteří se na celém světě za nás modlili, když byla Anežka svatořečena. Uvědomme si, že bude na Slovensku a co to znamená. Uvědomme si, že bude na Slovensku a co to znamená. Podle mého mínění je to opravdu historická věc. Dejme si to ještě do dalších souvislostí. Je to týden po velikonocích. Zamysleme se nad významem velikonoc, obětí, vzkříšení, vykoupení.

Převzato z Lidových novin

Roční předplatné Věstníku — \$5

Z fondu "Americans for Czechoslovakia" bylo v květnu vyplaceno na svobodný tisk v Československu:

- 1) \$1000.00.....Lidové Noviny
- 2) \$1000.00.....Práce
- 3) \$1000.00.....Melantrich — Svobodný Zítřek
- 4) \$1000.00.....Křesťanské Obazory —
Augustin Navrátil
- 5) \$5000.00.....Kulturní potřeby na Slovensku

300 let Čechů a Slováků v Americe

PANORAMA

Krajanská kronika Panorama zaznamenala pro budoucí generaci náš přínos Spojeným státům americkým. Dílo se skládá ze dvou částí: z historického úvodníku ke každé kapitole a z předplacených životopisů. Dr. G. Švejda, historik, napsal stat' o prvních českých a slovenských přistěhovalcích. Každý americký stát má svoje kapitoly o svých začátcích.

Panorama je k dostání v kanceláři ČNRA — 2137 S. Lombard Ave., Cicero, IL 60650 — Tel. 656-1117. Cena \$7.00 + poštovné \$1.50.

PŘEDVOLEBNÍ JEVIŠTĚ

Na letošní volby jsme všichni zvědaví, což se nám již mnoho let nestalo. A volební kampaň je pro lidi, kteří pamatují jen jeden možný výsledek voleb, pojem známý snad jen z amerických bestsellerů či televizních šotů. V občanské výuce na školách byl tento pojem zařazován do sloupce negativních jevů kapitalistické společnosti stejně jako třeba krach na burze.

Jedním z nápadů, jak se vypořádat s předvolební kampaní, byl námět na velkolepou výstavu KDE DOMOV MŮJ, která bude zahájena 3. května na pražské pěší zóně a v domě U Hybernů a zároveň v Domě umění v Bratislavě. Její příprava proběhla v rekordním čase dvou měsíců. A jak uvedl scenárista výstavy Jindřich Santar, mělo by jít o světovou novinku, která by umožnila kultivovaný předvolební boj.

Po třicet čtyři dny bude expozice seznamovat voliče především s tím, co se (pokud to již nevěděli) neměli nikdy dozvědět. Bude se snažit aspoň částečně zaplnit bílá místa našich dějin od časů první republiky až po dnešek. Scénograficky důmyslně pojednaná pěší zóna od Můstku k Hybernům bude představovat časový úsek od roku 1918 do roku 1968. Kromě exponátů a dokumentů všeho druhu bude pohyb na pěší zóně ovlivňovat i celodenní kulturní program (pouliční divadlo apod.) Vstupem do domu U Hybernů vstoupí s diváky i sprátená vojska. V ponurém přízemí je čekají tři odlišné programy včetně dokumentárních filmů z doby normalizace. Do světlé současnosti v prvním patře projde každý návštěvník znovu 17. listopadem. Nahoře začne pravý volební boj. Své fórum zde bude mít rozhlasové a televizní studio (politické a kulturní programy, diskuse, rozhovory), ale také politické strany (přihlásilo se jich na výstavu dvanáct), které chtějí přesvědčovat své potenciální voliče. Pořadatelé prohlásili, že si zde strany mohou dělat, co chtějí. Možná, že tady zinscenují živě i ten krach na burze. Ale možná taky předvedeme světu, jak lze s noblesou vést politický boj tolika stran v jedné uzavřené prostře.

Iniciátory a pořadatelé celé akce jsou ministerstvo kultury české a slovenské, Evropský kulturní klub, Občanské fórum a Verejnost' proti násilí, ředitelem výstavy je Luboš Schmidtmajer. Na přípravě a realizaci se podílela řada historiků, architektů, výtvarníků, řemeslníků, i těch, kteří reagovali na výzvu a přinášeli soukromé materiály a fotografie, ale i fetiše doby. Zveřejněním některých archivních materiálů nebo dokumentů získaných od ministerstva vnitra nechtějí autoři nikoho kompromitovat ani skandalizovat. Odpovědnost za minulé události musí být řešena jinde a jinak. Výstava nabízí svědectví o čase minulém i nejčerstvějším. Nic víc.

Ozývaly se hlasy, že není zrovna rozumné v této době financovat takovou monstrózní akci. Částku 6 miliónů 400 tisíc korun poskytlo ministerstvo kultury. Každý účastník ovšem zaplatí vstupné na výstavu i na večerní programy U Hybernů. I kdyby se peníze zpátky nevrátily, vyplatí se vracet lidem pravdu o jejich minulosti a sebevědomí, mnohým k první svobodné volbě.

Výstava nerozhodne o tom, kdo koho bude volit. Může ale ovlivnit uvažování lidí.

Nechme se překvapit. Další předvolební kampaň už bude pravděpodobně vypadat úplně jinak. K přípravě budoucnosti

5. — 9. ČERVENCE 1990

ČESKOSLOVENSKÉHO SOKOLSTVA V ZAHRANIČÍ

PAŘÍŽ, FRANCIE

Důležité upozornění pro čtenáře Věstníku

Malý roční poplatek sotva uhradí zasilání Věstníku, proto žádám všechny předplatitele, kteří dosud nezaplatili předplatné na rok 1990, aby tak učinili.

Upomínka se netýká členů ČSNRA, kteří mají Věstník zahrnutý v ročních příspěvcích. — Redakce

POZVÁNKA PREZIDENTŮM

Prezident Václav Havel poslal Georgi Bushovi a Michailu Gorbačovovi dopis k nadcházejícímu summitu.

“S radostí jsem přijal zprávu, že je stanoven termín Vašeho nadcházejícího pracovního setkání. Pevně věřím, že Vaše jednání bude úspěšné. Zároveň si dovoluji připomenout Vám nabídku, kterou jsem svého času vyslovil veřejně a později s Vámi projednal i osobně, totiž nabídku, aby se Vaše další setkání, které bude, jak předpokládám, možné už na podzim, konalo v ČSFR.

Vím o komplexu objektů uprostřed krásných slovenských hor, který by byl podle mého názoru pro takové setkání neobyčejně vhodný. Trvá-li Váš příznivý poměr k mé nabídce, prosím, abyste brzy vyslal své experty k prozkoumání zmíněného komplexu. Naše země by si považovala za velkou čest, kdyby Vám směla poskytnout optimální podmínky ke klidným debatám o nejzávažnějších problémech soudobého světa a jeho lepší budoucnosti.”

Převzato z Lidových novin

se může hodit zodpovězení některých otázek z let minulých. Na tom se chce podílet i výstava s mottem z naší hymny v názvu. *Lenka Lindaurová (Převzato z Lidových Novin)*

Seznam dárců na fond

"Americans for Czechoslovakia"

Mr. & Mrs. Richard Pur	\$ 50.00
Joseph Parenica	100.00
Peter Hanzlik	50.00
Heyduk Luboš	50.00
Victor J. Machacek	100.00
Tony Cech	50.00
Frank Kubina	25.00
Mrs. Jeannette Mihelich	25.00
Joseph Pekarek	25.00
John M. Babuska	10.00
Vaclav Dufek	25.00
Mr. & Mrs. James F. Martinek	20.00
Ann D. Carpenter	100.00
Mr. & Mrs. E. Mike Smatlak	50.00
Mr. & Mrs. J. Barta	100.00
Rev. & Mrs. Rudolph S. Shintay	100.00
Ludvik Pospichal	50.00
Joseph M. Masek, Jr.	15.00
Dr. Kyncl	100.00
Mr. Alfons V. Sehring	100.00
Jaroslava Whitley	50.00
Mr. & Mrs. Jerry Čada	10.00
Stanley D. Loula	20.00
N. W. Ingham, U. of C.	50.00
Lodge Vyšehrad-Bílá Hora No. 181, CSA	100.00
Bohemian Women's Civic Club	130.00
Česká Bseďa c/o E. Jedlicka	300.00
Wilma Kruzic	5.00
Mr. & Mrs. Frank Zaviska	5.00
Vlasta A. Stadler	10.00
John K. Tabor	50.00
Jan Kmenta	50.00
Ralph Sulc	15.00
Joe & Lida Tlamsa	120.00
Lilian A. Kuchar	100.00
Henry R. Novotny	100.00
V. A. Maudr	20.00
Family Bousa	100.00
J. Felix Irmis	75.00
CNCA Chapter — San Diego, CA	300.00
Z. Lutovsky	100.00
Robert Vecera	8.00
K. E. Vojta	250.00
Mrs. K. B. Jirak	50.00
Frances Svoboda	100.00
Felix L. Melichar	10.00
Mr. & Mrs. V. Kures	50.00
Mrs. George L. Nyklicek	10.00
CNCA Chapter 28. October	250.00
Mrs. A. Kotynek	50.00
Mr. & Mrs. Emanuel Semerad	100.00

Mr. & Mrs. Ivan V. Klumpar	100.00
Dr. & Mrs. Dan Ridgeway	
in memory of Karel Boháček	1000.00
Mr. & Mrs. M. N. Minster	
in memory of Paul Sturman	40.00
Mr. & Mrs. Frank Mrazek	100.00
Mrs. Eugenie Bujna	50.00
Dr. & Mrs. Ivo Klima	50.00
Karl J. Kovarik	10.00
Mr. & Mrs. Alois Rozehnal	200.00
Viktor Novotny	300.00
Lodge Garfield-Midwest, No. 117, CSA	100.00
Mr. & Mrs. James A. Zenisek	50.00
Blanche Kos	20.00
Anna Sourek	100.00
Mrs. Beatrix Litochleb	100.00

Z ODBOČEK ČSNRA:

Odbočka 28. říjen

Československé Národní Rady Americké

Odbočka 28. říjen ČSNRA pořádá dne 14. května 1990 v 7.00 hod. večer informační přednášku ve spolkové místnosti Mid America Federal Saving Bank, 5900 W. Cermak Rd., Cicero, Ill. O NÁVŠTĚVĚ DELEGACE ČSNRA V ČESKOSLOVENSKU.

Na přednášce promluví: Dr. Leopold Rozbořil, předseda ČSNRA; Dr. Vlastislav Chalupa, I. místopředseda ČSNRA; Rozina Nehasilová, předsedkyně Odbočky 28. říjen.

Přednášející se nedávno vrátili z Československa, kde měli rozhovory s představiteli Občanského fóra v Praze, v Brně a v Prostějově.

Navštívili též nové vedení Československého Sokola v Praze. Podají zprávy od reprezentantů prozatímní vlády Československa z jejich zájezdů do USA.

Přednáška je připravena tak, aby byla zajímavá pro všechny posluchače jak po stránce politické, tak i ekonomické a budou odpovídány případné otázky.

Přijďte všichni kdo máte zájem o vývoji nového životního uspořádání v Československu. Těšíme se na vaši návštěvu a na shledanou. *Pořádající výbor Odbočky 28. říjen ČSNRA*

LIDICE — CREST HILL, ILLINOIS

Letošní pietní vzpomínka na lidickou tragedii se bude konat v sobotu 16. června 1990. Odjezd autobusu bude v 1:30 odpoledne z parkoviště budovy ČSA (2701 S. Harlem — vchod z Riverside Dr.). Cena autobusové dopravy spojená s večeří ve White Fence Farm restauraci \$20.00.

O rezervaci volejte ČSA — 795-5800.

Děkujeme srdečně všem dárcům, kteří se zúčastnili naší výroční nálepkové akce. Nálepková akce byla velmi úspěšná a jsme hrdí, že umožnila náš boj za lidská práva.

ČSA

nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe

jest připravena poskytnouti vám nejuvhodnější druhy
životních pojistek plně zabezpečujících
vaši ochranu.

Rovněž nabízíme pojistky
poskytující pravidelný starobní důchod
jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

"Pioneer of Fraternal Life Insurance"

CSA PLAZA • 2701 SOUTH HARLEM AVENUE, • BERWYN, IL 60402
Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

VĚSTNÍK

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA
2137 So. Lombard Ave. — Room 202
Cicero, Illinois 60650

FIRST CLASS MAIL

